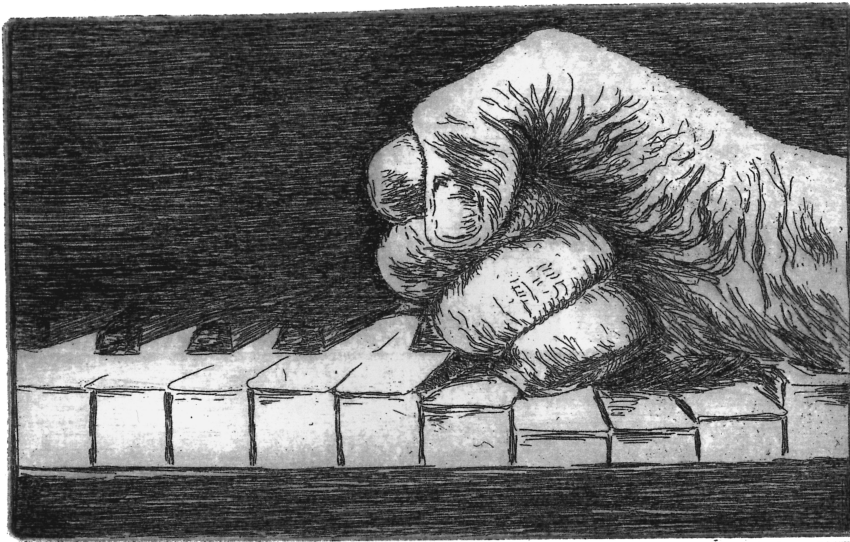

Imma Socias

EL «CLUSTER» DE GREGOROVICH, UNA METÀFORA SOBRE LA MODERNITAT

Nevia Gregorovich, *Cluster sobre el piano*, 2001. Aiguafort i buri, 330 x 220 cms, Marineret's Foundation

Eren les sis de la tarda d'un agost que plovia copiosament sobre París. M'havia passat el dia en el gabinet d'estampes de la Bibliothèque Nationale i havia dedicat bastant estona a la contemplació de la sèrie de gravats *Combattimento di Tritoni* del napolità Salvatore Rosa, aiguafortista sistcentista, els quals m'havien deixat trasbalsada per la seva subterrània bellesa, sovint salvatge i desarborada.

Vaig enfilem la rue de Richelieu, direcció la Place Royale, amb l'ull absolutament enlluernat per la turmentada i protoromàntica poètica de Rosa, i abans d'arribar als venerables porxos que havien allotjat l'Académie de Peinture et Sculpture, vaig entrar en una vetusta i decadent cafeteria. Allí vaig sentir un piano que sonava d'una forma inaudita, les seves notes, com els personatges de Rosa, s'esfilagarsaven, es doblegaven i feien un crit esgarriós des del fons de les seves entranyes. De repent, es va fer un llarg i oliós silenci, i el pianista va descarregar un sensacional cop de puny sobre el teclat. Em vaig quedar absolutament convulsa.

Ara, amb la contemplació de l'estampa *Cluster sobre el piano* de l'artista milanesa Nevia Gregorovich, han ressorgit de nou algunes d'aquestes vivències parisenques. En aquesta obra, la gravadora italiana explicita d'una forma molt suggeridora la seva triple condició de música, pintora i gravadora, situació que li permet crear un complex univers participat, molt freqüentment, per les tres arts.

En aquesta obra Gregorovich aconsegueix, en pocs centímetres quadrats de paper, captar una dinàmica extraordinàriament dramàtica entre el puny clos i l'horitzontal teclat del piano, impassible a la descàrrega, originant una atmosfera violenta, accentuada, sobretot, per la desmesura del puny clos.

El cop de puny al teclat és conegut dins del camp de la música com a «cluster», paraula anglosaxona que literalment vol dir acumulació, en aquest cas una acumulació de notes. Executar un «cluster» és com una negació de la forma de tocar el piano romàntic a la manera, per exemple, de Chopin o Liszt. Segons la forma tradicional, amb els dits només es poden tocar cinc notes amb cada mà. Tanmateix, el «cluster» no és sols una qüestió acústica, sinó que també implica una estètica, sovint revulsiva dels antics valors, a la vegada que es vol constituir en una alternativa ubicada dins del si de la contemporaneïtat.

Béla Bartók havia assajat ja quelcom amb «clusters», però la primera utilització formal la porta a terme Henry Dixon Cowell l'any 1912, en el seu *The Tides of Manaunaun*. John Cage, en tantes coses renovador, va posar de moda el «cluster» quan va començar a utilitzar el piano de forma no convencional, amb el que ell en deia «pianos preparats».

Tornant al gravat de Gregorovich, i si hom es fixa atentament amb la postura del seu puny clos i es compara amb un «cluster» real, es veurà que aquest no és totalment creïble en termes d'execució musical, però té, per descomptat, tota la força estètica que pretén l'artista, la qual, en emprar una fórmula trencadora s'acosta, a la seva manera, a les diverses propostes heterodoxes de Salvatore Rosa i de John Cage.

Els erudits, els amants i els *connaisseurs* del gravat som, per obligació professional, uns obsessos de la mirada i de les distàncies curtes. En aquest gravat de Gregorovitch, una anàlisi atenta percep la construcció d'un espai pràcticament minimalista amb la presència fragmentària del piano i del puny, sobre els quals s'ha focalitzat la força dramàtica.

Sovint s'ha dit que la veritable grandesa del gravat és el haver estat realitzat en blanc i negre, ja que permet valorar la subtil poètica dels negres, la molt àmplia gamma de grisos, les avellutades irisacions de la tinta. En el gravat en blanc i negre es posa de manifest la seva pura nuesa, sense cap

mena de maquillatge, ni additiu. En aquest sentit l'estampa de Gregorovitch és d'una austeritat didascàlica perquè aconsegueix un excel·lent clímax dramàtic amb la seva vibrant i finíssima xarxa lineal en blanc i negre.

Si la part tècnica està resolta amb gràcia i dignitat, el puny clos constitueix una potentíssima icona, que deixa intuir l'alta tensió acumulada en el seu interior, accentuada per les nerviacions i els múscles de la mà sobre les quatre tecles del piano. Gregorovitch té l'encert de saber projectar més enllà de l'aiguafort i de l'espai figuratiu d'aquesta estampa, uns vibrants conceptes de modernitat. Però aquest gravat, que conjumina hàbilment música i gravat, difícilment hauria estat fet per una artista que no hagués estat vinculada directament amb la música, com és el cas d'aquesta, intèrpret i compositora del Conservatori de Milà, la qual, amb les seves propostes i reflexions, desplega un alt grau de sensibilitat.

Imma Socias
Universitat de Barcelona

Bill Haley and The Comets